

RANSUZ VA O‘ZBEK TILLARI IQTISODIY DISKURSINING LINGVOPRAGMATIK XUSUSIYATLARI

Қурбонова Саида Абдуллаевна
Samarqand davlat chet tillar instituti
Annotatsiya

Mazkur tezisda Fransuz va O‘zbek tillaridagi iqtisodiy diskursning lingvopraktik xususiyatlari tahlil qilinadi. Iqtisodiy diskurs nafaqat tilning ma'naviy ifodalanishi, balki ijtimoiy muloqot, turli kommunikativ vaziyatlarda tilning pragmatik funksiyalarini o‘rganish muhimligini ko‘rsatadi. Fransuz va O‘zbek tillari iqtisodiy sohasidagi xususiyatlarni o‘rganishda lingvistik pragmatikaning qanday ro‘li borligi va bu tillarda muloqot vositalarining qanday samarali ishlatilishi ko‘rsatilgan. O‘zbekiston va Fransiyada iqtisodiy muloqotlar va tilning ishlatilishidagi farqlar va o‘xshashliklar aniqlangan. Teziste shuningdek, tilning pragmatik jihatlari hamda iqtisodiy tilni ishlatishda etiket va manipulyatsiya masalalari ham ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: lingvopraktika, iqtisodiy diskurs, pragmatika, til, kommunikativ vaziyat, etiket, manipulyatsiya, Fransuz tili, O‘zbek tili.

Kirish

Iqtisodiy diskurs, biror mamlakatning iqtisodiy hayoti va faoliyatini aks ettiruvchi til va ifodalash vositalarini o‘rganadigan maxsus tarmoq sifatida, lingvistika sohasida muhim o‘rin tutadi. Ushbu diskursni o‘rganish, tildagi pragmatik jihatlarni, muloqotdagi ijtimoiy va kommunikativ omillarni tushunishga yordam beradi. Iqtisodiy til, odatda, ham madaniy, ham ijtimoiy jihatlarni o‘zida aks ettiradi, shuning uchun uni tahlil qilishda pragmatik nazariyalar muhim ahamiyatga ega.

Fransuz va O‘zbek tillaridagi iqtisodiy diskursni taqqoslash orqali ularning lingvopraktik xususiyatlarini ochib berish, til va muloqotdagi pragmatik jarayonlarni o‘rganish imkoniyatini beradi. Shuningdek, bu tahlil ikki tilli muhitda iqtisodiy diskursning qanday shakllanishini va tilni qanday ishlatish usullarini ko‘rsatadi. Fransuz va O‘zbek tillari o‘rtasidagi farqlar, ularning milliy xususiyatlari, madaniyat va an'analar bu jarayonda muhim rol o‘ynaydi.

Asosiy qism

1. Lingvopraktika va iqtisodiy diskurs

Lingvopraktika, tilning muloqotdagi vazifalari va funksiyalarini, til va ijtimoiy munosabatlarni o'rganadigan tarmoq sifatida iqtisodiy diskursni tahlil qilishda muhim ahamiyatga ega. Iqtisodiy diskurs esa o'zida iqtisodiy sohadagi ma'lumotlarni taqdim etishda ishlatiladigan til vositalarini jamlaydi. Ushbu diskursda tilning pragmatik jihatlari, ya'ni kommunikativ maqsadlar, ishonch hosil qilish, manipulyatsiya qilish, rasmiylik va samimiylik kabi omillar alohida o'rganilishi lozim.

2. Fransuz tilida iqtisodiy diskurs

Fransuz tilidagi iqtisodiy diskurs odatda rasmiy va intellektual tilni talab qiladi. Fransuz tilidagi iqtisodiy muloqotlar ko'pincha soddalashtirilgan shaklda bo'lmaydi va qat'iy etiket qoidalariga rioya qilinadi. Bunda tilning maqsadi asosan ma'lumot yetkazish va odamlarning ijtimoiy o'zaro munosabatlarini tartibga solishdir. Fransuz iqtisodiy diskursida ko'p holatda iqtisodiy sohada faoliyat yuritadigan mutaxassislar o'z tilida rasmiy va formal tilni ishlatishadi, bu esa diskursning yuqori darajali ishonchliligini ta'minlaydi.

3. O'zbek tilida iqtisodiy diskurs

O'zbek tilidagi iqtisodiy diskursda esa tilning pragmatik jihatlari, asosan, axborotni tez va samarali yetkazish, iqtisodiy mavzudagi masalalarni tushunish uchun soddalashtirishga qaratilgan. O'zbek tili, rasmiy hujjatlarda, moliyaviy hisobotlarda yoki iqtisodiy shartnomalarda tilning aniq va tushunarli bo'lishiga katta e'tibor beriladi. O'zbek tilidagi iqtisodiy diskursda ortiqcha ma'lumotlardan qochiladi va omma uchun tushunarli bo'lishiga urg'u beriladi.

4. Fransuz va O'zbek tillaridagi lingvopraktik farqlar

Fransuz va O'zbek tillaridagi iqtisodiy diskursni solishtirganda bir qancha farqlarni ko'rish mumkin. Fransuz tilida iqtisodiy diskurs, ko'proq yuqori intellektual darajaga ega bo'lishi, rasmiy til va an'anaviy etiketga e'tibor berilishi bilan ajralib turadi. O'zbek tilida esa ko'proq pragmatik maqsadlar, ya'ni axborotni samarali yetkazish va vaqtni tejashga urg'u berilgan. O'zbek tilida iqtisodiy diskurs ko'proq soddalashtirilgan va ommabop bo'lishi mumkin, bunda tilning barcha qatlamlari uchun tushunarli bo'lishiga alohida ahamiyat beriladi.

5. Iqtisodiy diskursdagi manipulyatsiya va etiket

Iqtisodiy diskursda tilning pragmatik jihatlari ko'pincha manipulyatsiya va etiket masalalari bilan bog'liqdir. Iqtisodiy aloqalarda manipulyatsiya qilish, ya'ni

odamlarni o'ziga jalb qilish, fikrlarini o'zgartirish yoki qabul qildirish, tilning eng muhim vositalaridan biridir. Fransuz tilida bu ko'proq rasmiy va muhokama qilinadigan shakllarda ifodalanadi, O'zbek tilida esa ko'proq tilning to'g'ridan-to'g'ri va samimiy tarzda ishlatilishi mumkin.

Xulosa

Fransuz va O'zbek tillaridagi iqtisodiy diskursning lingvopraktik xususiyatlarini o'rganish, tilning jamiyatdagi ahamiyatini, uning kommunikativ va pragmatik funktsiyalarini tushunishga imkon beradi. Iqtisodiy diskursda tilning ishlatilishida aniq farqlar mavjud bo'lib, bu tillar o'rtasidagi madaniyat va an'anaviy yondashuvlarning aksidir. Fransuz tilidagi iqtisodiy diskurs, yuqori rasmiylik va qat'iy etiket talab qilgan holda, O'zbek tilida ko'proq soddalashtirilgan va axborotni samarali yetkazishga yo'naltirilgan. Shu bilan birga, ikkala tilda ham tilning pragmatik jihatlari, manipulyatsiya va etiketning ahamiyati yuqori.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Gritsenko, L.A. (2009). Lingvopraktika i pragmatika: Osnovnye poniatiya i metody issledovaniya. Moskva: Nauka.
2. Kolyshkina, T. (2011). Iqtisodiy diskurs: Lingvistik tahlil. Parij: Kultura.
3. Mirzoev, U. (2020). O'zbek tili va iqtisodiy diskurs: Lingvistik tahlil. Toshkent: Sharq.
4. Lemoine, F. (2015). Fransuz tili va iqtisodiy diskurs: Kognitiv va pragmatik yondashuv. Parij: Sifir.
5. Zaki, D. (2018). Fransuz va O'zbek tillarida manipulyatsiya va etiket. Toshkent: Fan va texnologiya.